

I. SANTRAUKA

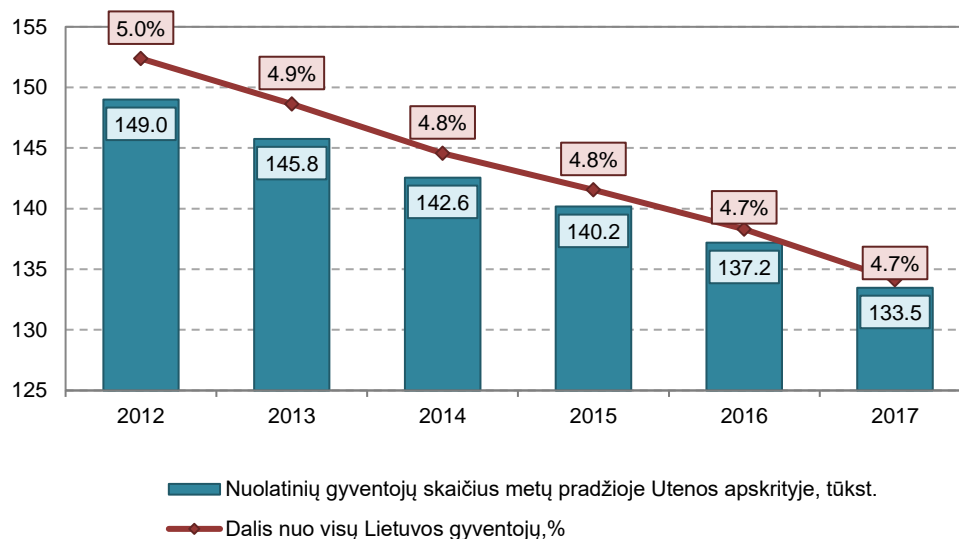
- ▶ Utenos apskritis – administracinis teritorinis vienetas šiaurės rytų Lietuvoje, kurio centras – Utena. Apskirtyje yra 6 savivaldybės: Anykščių rajono, Ignalinos rajono, Molėtų rajono, Utenos rajono, Visagino ir Zarasų rajono savivaldybės. Utenos apskritis yra viena mažiausių šalyje pagal gyventojų skaičių. Ją sudarančiose savivaldybėse iš viso gyvena virš 133,5 tūkst. žmonių – tai beveik 4,7% Lietuvos gyventojų. 2017m. daugiausia gyventojų gyvena šiose savivaldybėse: Utenos r.(29%), Anykščių r.(19%), Visagino ir Molėtų r.(po 14%), bei Zarasų r. ir Ignalinos r. savivaldybėse (po 12%).
- ▶ Statistikos departamento pateiktais duomenimis, gyventojų skaičius Utenos apskrityje pastaraisiais metais tendencingai mažėja. Utenos apskrityje gyvenančių Lietuvos gyventojų dalis smuktelėjo nuo 5,1% 2009 m. iki 4,7% 2017 m. 2017 m. daugiausia gyventojų neteko Utenos r. sav. (2,5%) ir Anykščių r. sav.(2,9%). Pagrindinės gyventojų mažėjimo priežastys - gimstamumo mažėjimas, mirtingumo didėjimas bei emigracija.
- ▶ Utenos apskrities bendrasis vidaus produktas (BVP) 2016 m. siekė 1027,2 mln. eurų ir sudarė 3,0% viso šalies BVP. Daugiausia bendrosios pridėtinės vertės sukurta pramonėje (34,1%) bei didmeninės ir mažmeninės prekybos, transporto ir saugojimo, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje (19,6%). 2016 m. vienam apskrities gyventojui teko 8,4 tūkst. eurų BVP. Pastebėtina, kad Utenos apskrityje sukuriama BVP vienam gyventojui keli metai iš eilės tolsta nuo šalies vidurkio ir išlieka už jį reikšmingai mažesnis. 2016 m. jis tesiekė 62,6% BVP vienam gyventojui Lietuvoje.
- ▶ Materialinės investicijos (t.y. investicijos į ilgalaikį materialųjį turtą) - vienas svarbiausių ekonomikos augimą skatinančių veiksnių ilguoju laikotarpiu, jų dalis Utenos apskrityje sumažėjo nuo 2,7% visų Lietuvos materialinių investicijų 2007 m. iki 2,3% 2016 m. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui Utenos regione, 2016 m. buvo mažesnės už vidurkį Lietuvoje ir siekė 977 eurų. Pagal šį rodiklį, Utenos apskritis buvo 7-a iš 10-ies apskričių šalyje, aplenkdamas tik Tauragės ir Alytaus apskritis (atitinkamai – 864, 859 eurų).
- ▶ Tačiau pagal tiesioginių užsienio investicijų (TUI) srautą Utenos apskritis gerokai atsiliko nuo kitų šalies regionų. Utenos regionui tenkančių TUI dalis 2016 m. sudarė apie 170 mln. Eur – tai vos 1,2% visų TUI Lietuvoje. Vienam Utenos apskrities gyventojui 2016 m. tenkančios TUI siekė 1274 Eur. Pagal šį rodiklį Utenos apskritis yra 6-ta iš 10-ties Lietuvos apskričių.
- ▶ Utenos apskrityje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius 2009 m. pradžioje sudarė 2,9% visų Lietuvoje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių, 2016 m. – 2,5%. Išskyrus Visagino savivaldybę, šiuo laikotarpiu veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius padidėjo visose Utenos apskrities savivaldybėse.
- ▶ Verslumo lygis, vertinant pagal 1000 gyventojų tenkančių mažų ir vidutinių įmonių skaičių, Utenos apskrityje yra žemiausias Lietuvoje: 2016 m. pradžioje 1000 Lietuvos gyventojų vidutiniškai teko 27,5 veikiančios mažos ir vidutinės įmonės, o 1000 Utenos apskrities gyventojų tik 14,3 tokių įmonių. Aukščiausias verslumo lygis apskrityje yra Utenos r. savivaldybėje (16,8), žemiausias – Ignalinos r. savivaldybėje (10,0).
- ▶ Lietuviškos kilmės prekių eksportas iš Utenos apskrities 2016 m. sudarė vos 2% viso lietuviškų prekių eksporto. Kaip jau buvo minėta, 2010 m. staigų lietuviškos kilmės eksporto nuosmukį apskrityje, lėmė tai, jog 2009 m. buvo uždarytas antras Ignalinos atominės elektrinės blokas ir sumažėjo eksportuojamos elektros energijos vertė. 2016 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto iš Utenos apskrities vertė smuko apie 0,6%. Didžiausią įtaką kritimui turėjo smukusi dirbinių iš geležies arba iš plieno (iš juodųjų metalų) eksporto vertė.
- ▶ Didžiausią dalį apskrities užsienyje parduodamos produkcijos sudaro baldų eksportas – jo dalis 2016 m. sudarė 29,7% viso apskrities eksporto. Taip pat gana reikšmingą eksporto dalį sudarė drabužiai (9,5%), pienas ir pieno produktai (8,7%), dirbiniai iš ir plastikai ir jų dirbiniai (7,7%). Pagrindinė eksporto rinka Utenos apskrityje pagaminti produkcijai yra ES, kur parduodama 71,5% užsienio rinkoms skirtos produkcijos.
- ▶ 2016 m. Utenos apskrities darbo jėga sumažėjo nuo 66,8 tūkst. iki 66,5 tūkst. gyventojų. 15-64 m. amžiaus gyventojų darbo jėgos aktyvumo lygis Utenos apskrityje siekė 73,4%. Tai yra 1,7 % daugiau nei 2015 m.
- ▶ Užimtųjų skaičius Utenos apskrityje 2016 m. sudarė 57,4 tūkst ir nuo 2015 m. nepakito. 2016 m. 55,9% visų Utenos apskrities užimtųjų dirbo paslaugų srityje, 23,7% – pramonėje, 11,9% – žemės ūkyje, 8,5% – statyboje.
- ▶ Nedarbo lygis Utenos apskrityje viršija šalies vidurkį, siekiantį 7,9%. 2016 m. nedarbo lygis apskrityje buvo 0,3% punktu mažesnis nei 2015 m. Vyrų vidutinis metinis registruotas nedarbas 2016 metais siekė 16,4%, o moterų – 10,8%. 2016 m. Utenos apskrityje registruota 9,1 tūkst. bedarbių. Iš jų: 5,6 tūkst. vyrų ir 3,5 tūkst. moterų.

II. DEMOGRAFIJA

Utenos apskritis – administracinis teritorinis vienetas šiaurės rytų Lietuvoje, kurio centras – Utena. Apskirtyje yra 6 savivaldybės: Anykščių rajono, Ignalinos rajono, Molėtų rajono, Utenos rajono, Visagino ir Zarasų rajono savivaldybės. Utenos apskritis yra viena mažiausių šalyje pagal gyventojų skaičių. Ją sudarančiose savivaldybėse iš viso gyvena virš 133,5 tūkst. žmonių – tai beveik 4,7% Lietuvos gyventojų. 2017m. daugiausia gyventojų gyveno šiose savivaldybėse: Utenos r.(29%), Anykščių r.(19%), Visagino ir Molėtų r.(po 14%), bei Zarasų r. ir Ignalinos r. savivaldybėse (po 12%).

Statistikos departamento pateiktais duomenimis, gyventojų skaičius Utenos apskrityje pastaraisiais metais tendencingai mažėja. Utenos apskrityje gyvenančių Lietuvos gyventojų dalis smuktelėjo nuo 5,1% 2009 m. iki 4,7% 2017 m. 2017 m. daugiausia gyventojų neteko Utenos r. sav. (2,5%) ir Anykščių r. sav.(2,9%). Pagrindinės gyventojų mažėjimo priežastys - gimstamumo mažėjimas, mirtingumo didėjimas bei emigracija.

Grafikas 1: Utenos apskrities gyventojų skaičius, metų pradžioje

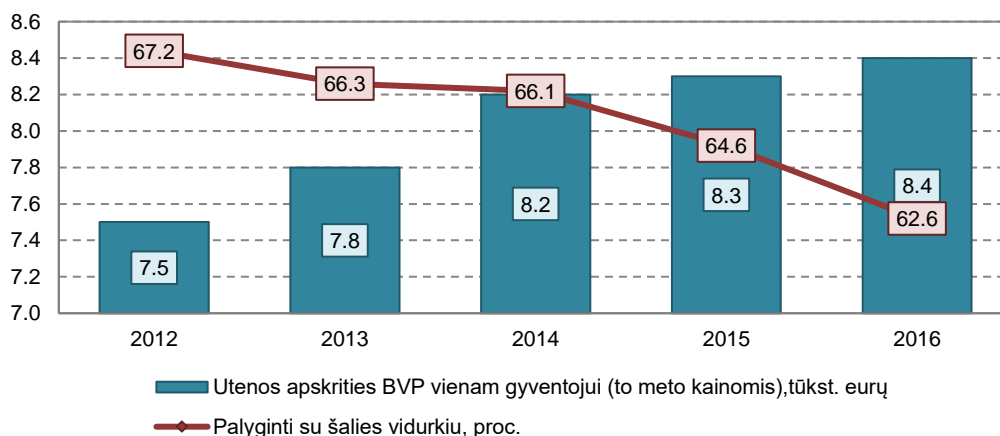
Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

III. MAKROEKONOMIKA

Utenos apskrities bendrasis vidaus produktas (BVP) 2016 m. siekė 1027,2 mln. eurų ir sudarė 3,0% viso šalies BVP. Daugiausia bendrosios pridėtinės vertės sukurta pramonėje (34,1%) bei didmeninės ir mažmeninės prekybos, transporto ir saugojimo, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje (19,6%). 2016 m. vienam apskrities gyventojui teko 8,4 tūkst. eurų BVP. Pastebėtina, kad Utenos apskrityje sukuriama BVP vienam gyventojui keli metai iš eilės tolsta nuo šalies vidurkio ir išlieka už jį reikšmingai mažesnis. 2016 m. jis tesiekė 62,6% BVP vienam gyventojui Lietuvoje.

Materialinės investicijos (t.y. investicijos į ilgalaikį materialųjį turta) - vienas svarbiausių ekonomikos augimą skatinančių veiksnių ilguoju laikotarpiu, jų dalis Utenos apskrityje sumažėjo nuo 2,7% visų Lietuvos materialinių investicijų 2007 m. iki 2,3% 2016 m. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui Utenos regione, 2016 m. buvo mažesnės už vidurkį Lietuvoje ir siekė 977 eurų. Pagal šį rodiklį, Utenos apskritis buvo 7-a iš 10-ies apskričių šalyje, aplenkdamas tik Tauragės ir Alytaus apskritis (atitinkamai – 864, 859 eurų).

Grafikas 2: Utenos apskrityje sukuriama BVP vienam gyventojui

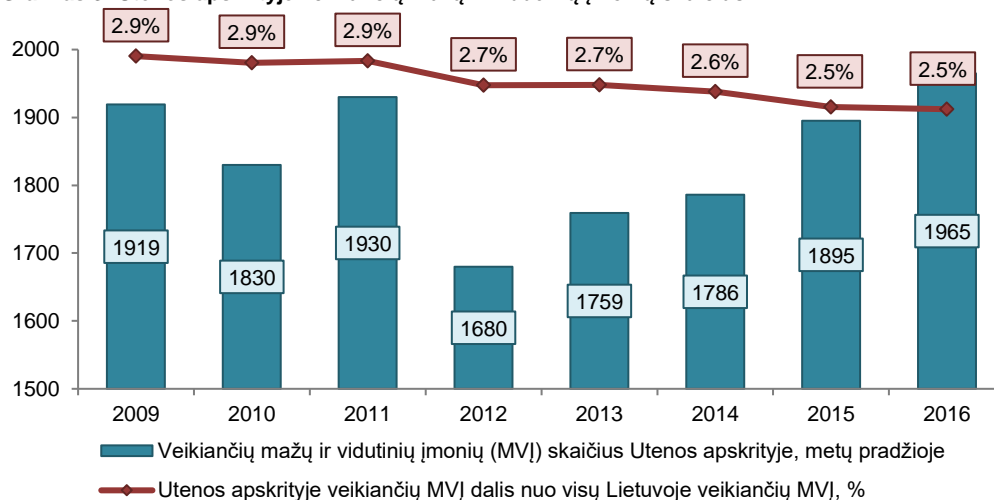
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Tačiau pagal tiesioginių užsienio investicijų (TUI) srautą Utenos apskritis gerokai atsiliko nuo kitų šalies regionų. Utenos regionui tenkančių TUI dalis 2016 m. sudarė apie 170 mln. Eur – tai vos 1,2% visų TUI Lietuvoje. Vienam Utenos apskrities gyventojui 2016 m. tenkančios TUI siekė 1274 Eur. Pagal šį rodiklį Utenos apskritis yra 6-ta iš 10-ties Lietuvos apskričių.

IV. VERSLUMAS

Utenos apskrityje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius 2009 m. pradžioje sudarė 2,9% visų Lietuvoje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių, 2016 m. – 2,5%. Išskyrus Visagino savivaldybę, šiuo laikotarpiu veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius padidėjo visose Utenos apskrities savivaldybėse.

Grafikas 3: Utenos apskrityje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius

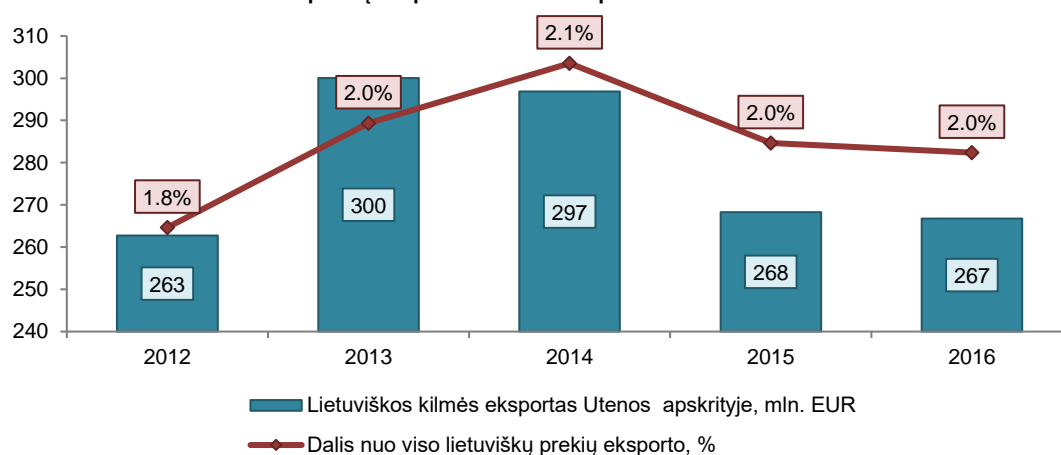
Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Verzlumo lygis, vertinant pagal 1000 gyventojų tenkančių mažų ir vidutinių įmonių skaičių, Utenos apskrityje yra žemiausias Lietuvoje: 2016 m. pradžioje 1000 Lietuvos gyventojų vidutiniškai teko 27,5 veikiančios mažos ir vidutinės įmonės, o 1000 Utenos apskrities gyventojų tik 14,3 tokių įmonių. Aukščiausias verslumo lygis apskrityje yra Utenos r. savivaldybėje (16,8), žemiausias – Ignalinos r. savivaldybėje (10,0).

V. EKSPORTAS

Lietuviškos kilmės prekių eksportas iš Utenos apskrities 2016 m. sudarė vos 2% viso lietuviškų prekių eksporto. Kaip jau buvo minėta, 2010 m. staigų lietuviškos kilmės eksporto nuosmukį apskrityje, lėmė tai, jog 2009 m. buvo uždarytas antras Ignalinos atominės elektrinės blokas ir sumažėjo eksportuojamos elektros energijos vertė. 2016 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto iš Utenos apskrities vertė smuko apie 0,6%. Didžiausią įtaką kritimui turėjo smukusi dirbinių iš geležies arba iš plieno (iš juodųjų metalų) eksporto vertė.

Grafikas 3: Lietuviškos kilmės prekių eksportas iš Utenos apskrities

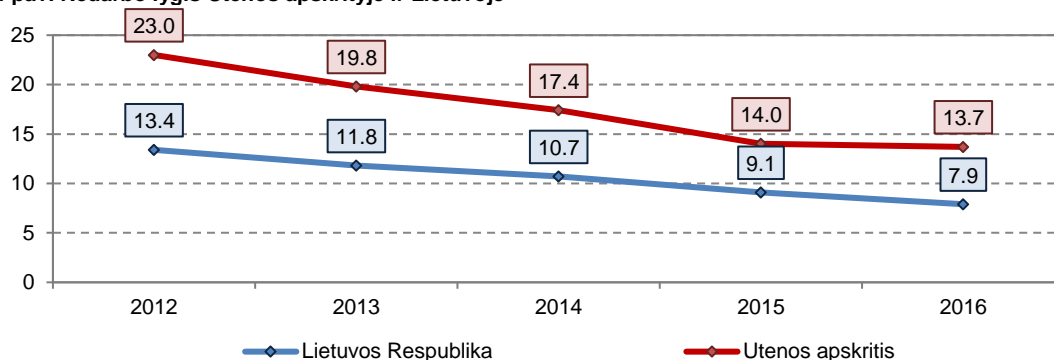
Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Didžiausią dalį apskrities užsienyje parduodamos produkcijos sudaro baldų eksportas – jo dalis 2016 m. sudarė 29,7% viso apskrities eksporto. Taip pat gana reikšmingą eksporto dalį sudarė drabužiai (9,5%), pienas ir pieno produktai (8,7%), dirbiniai iš ir plastikai ir jų dirbiniai (7,7%). Pagrindinė eksporto rinka Utenos apskrityje pagamintai produkcijai yra ES, kur parduodama 71,5% užsienio rinkoms skirtos produkcijos.

VI. DARBO RINKA

2016 m. Utenos apskrities darbo jėga sumažėjo nuo 66,8 tūkst. iki 66,5 tūkst. gyventojų. 15-64 m. amžiaus gyventojų darbo jėgos aktyvumo lygis Utenos apskrityje siekė 73,4%. Tai yra 1,7 % daugiau nei 2015 m.

4 pav. Nedarbo lygis Utenos apskrityje ir Lietuvoje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Užimtųjų skaičius Utenos apskrityje 2016 m. sudarė 57,4 tūkst ir nuo 2015 m. nepakito. 2016 m. 55,9% visų Utenos apskrities užimtųjų dirbo paslaugų srityje, 23,7% – pramonėje, 11,9% – žemės ūkyje, 8,5% – statyboje.

Nedarbo lygis Utenos apskrityje viršija šalies vidurkį, siekiantį 7,9%. 2016 m. nedarbo lygis apskrityje buvo 0,3% punktu mažesnis nei 2015 m. Vyrų vidutinis metinis registruotas nedarbas 2016 metais siekė 16,4%, o moterų – 10,8%. 2016 m. Utenos apskrityje registruota 9,1 tūkst. bedarbių. Iš jų: 5,6 tūkst. vyrų ir 3,5 tūkst. moterų.

PRIEDAS

► Šiame priede pateikti Statistikos departamento skelbiami statistiniai ir ekonominiai rodikliai.

Lentelė 1: Veikiančių MVJ tenkančios 1000 gyventojų pagal apskritis 2010-2016 m. pradžioje

Administracinė teritorija	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lietuvos Respublika	20,2	21,8	20,8	22,0	23,1	26,0	27,5
Alytaus apskritis	12,6	14,5	13,4	14,1	14,8	16,4	17,3
Kauno apskritis	20,7	22,3	21,6	22,4	23,4	26,0	27,3
Klaipėdos apskritis	23,3	24,7	23,3	24,0	24,7	26,9	28,0
Marijampolės apskritis	12,1	12,7	11,9	12,1	12,7	13,8	14,4
Panevėžio apskritis	15,8	16,8	15,4	16,1	16,7	18,2	19,1
Šiaulių apskritis	14,5	16,1	15,4	15,8	16,4	18,0	18,8
Tauragės apskritis	12,4	13,6	12,6	13,6	14,1	15,6	16,7
Telšių apskritis	15,5	16,4	15,7	16,2	16,7	18,2	18,8
Utenos apskritis	11,6	12,6	11,3	12,1	12,5	13,5	14,3
Anykščių r. sav.	10,6	11,6	10,7	11,9	12,5	13,4	13,8
Ignalinos r. sav.	8,1	8,5	7,4	7,7	7,8	8,9	10,0
Molėtų r. sav.	12,0	13,2	12,3	12,7	13,6	14,7	16,4
Utenos r. sav.	14,3	14,9	13,2	14,0	14,5	15,7	16,8
Visagino sav.	13,0	14,8	12,8	14,2	13,9	14,8	14,8
Zarasų r. sav.	8,4	10,1	8,6	8,8	9,6	10,1	10,6
Vilniaus apskritis	28,9	30,9	30,0	32,3	34,2	39,8	42,2

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Lentelė 2: Utenos apskrityje sukurtos bendrosios pridėtinės vertės struktūra 2016 m.

Ekonominė veikla	Lietuvos Respublika	Utenos apskritis
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; transportas; apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	32,2%	21,8%
Pramonė	23,0%	32,8%
Viešasis valdymas ir gynyba; švietimas; žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	14,0%	15,9%
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	3,4%	5,6%
Statyba	7,5%	8,2%
Nekilnojamojo turto operacijos	6,5%	9,0%
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla; administracinė ir aptarnavimo veikla	6,0%	2,7%
Informacija ir ryšiai	3,2%	1,9%
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	2,0%	1,4%
Finansinė ir draudimo veikla	2,0%	0,7%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.